

Burzyński, Jacek

Nakłady czasopism ukazujących się częściej niż raz w tygodniu na terenie województwa śląskiego w latach 1927-1929

Kwartalnik Historii Prasy Polskiej 27/2, 103-106

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NAKLADY CZASOPISM UKAZUJĄCYCH SIĘ CZĘŚCIEJ NIŻ RAZ W TYGODNIU
NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W LATACH 1927—1929

Opracował Jacek Burzyński

Publikowane poniżej zestawienie nakładów obrazuje dynamikę i tendencje zmian w odniesieniu do pewnej liczby tytułów prasowych wydawanych na terenie województwa śląskiego w latach 1927—1929¹. Biorąc pod uwagę, że dla lat 1925 i 1933 podobne zestawienie opracował już uprzednio Jerzy Pabisz, uzyskujemy dodatkowe dane, które uzupełniają poczynione przed laty spostrzeżenia badawcze².

Zaprezentowany materiał został zaczerpnięty z zespołu akt Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego w Katowicach z lat 1922—1939, który przechowywany jest w tamtejszym Archiwum Państwowym³. Zestawienia nakładów, przygotowane przez Wydział Społeczno-Polityczny UWSI na potrzeby Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, oparte były na informacjach wydawców, którzy — zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem — umieszczali je na egzemplarzach obowiązkowych pism przesyłanych władzom pełniącym nadzór nad prasą oraz wyznaczonym bibliotekom państwowym⁴. Zestawienia dotyczyły pierwszych półroczy lat 1927, 1928 i 1929. Sporządzone w postaci tabel uwzględniających podział na czasopisma polskie i niemieckie, zawierały dane o tytule czasopisma, częstotliwości ukazywania się, minimalnym i maksymalnym nakładzie w okresie sprawozdawczym oraz uwagi określające formalny charakter wybranych wydawnictw. W wykazie nakładów dla pierwszego półrocza 1928 r. ostateczną redakcję dokumentu uzupełniono odręcznie dodatkowymi danymi liczbowymi. Te ostatnie wyodrębniono w niniejszej publikacji nawiasem kwadratowym.

Publikowane niżej informacje dotyczą ogółem 18 tytułów czasopism polskich i 16 niemieckich. Autor zrezygnował z podawania uzupełniających informacji o po-

¹ Zestawienia statystyczne dla całej prasy polskiej województwa śląskiego sporządził J. Pabisz, *Rozwój czasopism województwa śląskiego w świetle statystyki (1922—1939)*. Acta Universitatis Wratislaviensis No 137, Historia XX, Wrocław 1971, s. 157—170 (zwłaszcza tab. 4). Dla prasy niemieckiej zob. T. Kowalak, *Prasa niemiecka w Polsce 1918—1939. Powiązania i wpływy*, Warszawa 1971, tab. 4, s. 372, tab. 6, s. 374.

² Pabisz, *op. cit.*, tab. 5.

³ Archiwum Państwowe w Katowicach (dalej: APKat.), Urząd Wojewódzki Śląski, Wydz. Społeczno-Polityczny, sygn. 629, k. 14—15, 22—23, 56, 71—72.

⁴ Pismo Dyrekcji Policji w Katowicach do zakładów graficznych w sprawie dostarczania obowiązkowych druków dla celów bibliotecznych. APKat., Dyr. Pol. Kat., sygn. 401, k. 40—42. Zob. też: M. Pietrzak, *Reglamentacja wolności prasy w Polsce (1918—1939)*, Warszawa 1963, s. 105—109.

szczególnych czasopismach, gdyż te znajdzie czytelnik w opracowaniach A. Paczkowskiego, A. Notkowskiego, J. Ratajewskiego, H. Przybylskiego, E. Długajczyka i T. Kowalaka⁵. Informacje wyjaśniające zmianę tytułów lub ich pełne brzmienie podane zostały w przypisach.

⁵ A. Paczkowski, *Prasa polska 1918—1939*, Warszawa 1980; A. Notkowski, *Polska prasa prowincjonalna Drugiej Rzeczypospolitej (1918—1939)*, Warszawa 1982; J. Ratajewski, *Ostatnie lata istnienia wydawnictwa „Katolik” w Bytomiu (1923—1932)*, „Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego”, t. 9: 1970, z. 3, s. 361—387; H. Przybylski, *Działalność prasowo-wydawnicza Wojciecha Korjantego w latach 1900—1939*, tamże, t. 6: 1967, z. 2, s. 160—188; E. Długajczyk, *Sanacja śląska 1926—1939. Zarys dziejów politycznych*, Katowice 1983; Kowalak, *op. cit.*

Wykaz nakładu czasopism wychodzących częściej niż raz w tygodniu na obszarze województwa śląskiego
Czasopisma polskie

Lp.	Nazwa czasopisma	Częstotliwość ukazowania się w tygodniu	Nakład minimalny i maksymalny			Uwagi
			I półrocze 1927	I półrocze 1928	I półrocze 1929	
1	2	3	4	5	6	7
1	„Polska Zachodnia”	7	20000	20000—23000 [23000]	23000	
2	„Polonia”	7	16800—18000	19000—22000 [21000—22000]	24900	
3	„Katolik Polski”	6	4000—4100	3400	3400	
4	„Górnoślązak”	6	950—1000	800	900	
5	„Goniec Śląski”	6	850—900	700	700	
6	„Katolik Śląski”	3	7500—8000	7300	900	
7	„Gazeta Robotnicza”	6	3800—4300	3500—4200 [3200—3300]	3500	
8	„Śląski Głos Poranny” ⁶	6	1200—1300	1200—1700 [2000]	7500	
9	„Głos Górnego Śląska”	2	1300—1500	—	—	
10	„Gazeta Siemianowicka”	2	900—1000	2000	1000	
11	„Gazeta Komunalna”	1—2	800—1000	—	—	
12	„Gazeta Powszechna”	3	—	—	8000.	
13	„Tygodnik Powiatowy na Powiat Tarnogórski”	2	1200	750—1200 [1200]	—	
14	„Sztandar Polski i Gazeta Rybnicka”	3	3500—5000	650	650	
15	„Gwiazda Cieszyńska”	2	2500—2800	2500—4500 [3000—3500]	3400	
16	„Dziennik Cieszyński”	3	750	600 [500]	500	
17	„Głos Ludu Śląskiego”	2	3550—4200	2800—5850 [3650]	3370	
18	„Placówka Kresowa”	3	—	—	500	
1	„Kattowitzer Zeitung”	6	11000—12400	Czasopisma niemieckie [11000—18000 (15750—17900)]	15000	
2	„Der Oberschlesischer Kurier”	6	8000—8500	8300—11000 [24500]	16000	Wyd. katowickie
3	„Der Oberschlesischer Kurier”	6	16000	16000 }	8200	Wyd. Królewska Huta

1	2	3	4	5	6	7
4	„Ostschlesische Post“	6	400—450	450—650 [450]	450	Wyd. „Der Oberschlesischer Kurier“ dla Śląska Cieszyńskiego
5	„Volkswille“	6	1800—1900	1740—1970 [1810—2400]	3580	
6	„Laurahütte-Siemianowitzer Zeitung“	4	850—900	820—920 [695]	700	
7	„Myslowitzer Anzeiger“	3	280—300	290—490 [300—650]	270	
8	„Tarnowitzer Kreis- und Stadtblatt“	3	330—350	310—550 [168—355]	370	
9	„Anzeiger für den Kreis Pless“	3	340—360	360—560 [260—360]	370	
10	„Katholische Volkszeitung“	4—5 ⁷	900—1000	1000—2000 [1000]	1016	
11	„Wirtschaftskorrespondenz für Polen“	[5]			—	
12	„Schlesischer Merkur“	2	1400—1500	1500—3500 [2500]	—	
13	„Volkstimme“	2	600—900	580—650 [660]	—	
14	„Schlesische Zeitung“	3	890—940	960—1050 [430—1000]	890	
15	„B.B. Deutsche Zeitung“ ⁸	7	1800—2300	1700—2500 [1700—2500]	2200	
16	„Neue Schlesische Zeitung“	3	940—1100	800—1050 [880—1220]	800	
		7	—	—	1420	

⁶ Od 1929 r. występował pod zmienionym tytułem jako „Kurier Śląski“.

⁷ Podana poza nawiasem częstotliwość 4—5 razy na tydzień dotyczy tylko roku 1927.

⁸ Pełna nazwa brzmiała: „Bielitz-Bialer Deutsche Zeitung“.